

Varkauden laaja hyvinvointikertomus 2025 - 2029

OSA I kertomus vuosilta 2021 - 2025

Hyvinvointianalyysi = väestön hyvinvoinnin kehitys valtuustokaudella 2021 - 2025

warkaus

ihan omanlainen

Kerran valtuustokaudessa tehdään laaja hyvinvointikertomus- ja suunnitelma = hyvinvointikertomus eli hyvinvointianalyysi; hyvinvoinnin nykytilan kuvaus ja edellisen valtuustokauden hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi (vanha valtuusto hyväksyy) ja hyvinvointisuunnitelma; suunnitelma hyvinvointivajeiden korjaamiseksi seuraavalle valtuustokaudelle eli HYTE tavoitteet, toimenpiteet, seurantamittarit, vastuut (hyväksyy uusi valtuusto)

VALTUUSTOKAUSITTAIN TOISTUVA SYKLI

Kerran vuodessa tehdään vuosiraportti (-> tilinpäätökseen) = miten hyvinvointisuunnitelmassa on edetty tilastojen valossa, mitä on tehty hyvinvointitavoitteiden edistämiseksi. Tarvittaessa tarkennetaan hyvinvointisuunnitelmaa.

- Vertailukuntina Iisalmi, Imatra, Pieksämäki ja Valkeakoski sekä Pohjois-Savon hva ja koko maa
- Kertomuksessa on tarkasteltu eri väestöryhmien terveyttä ja hyvinvointia, hyvinvointieroja ja hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä palvelujärjestelmän toimivuutta vastata hyvinvointitarpeisiin.
- Tavoitteiden määrittelyssä ja toimenpiteissä keskiössä ovat ehkäisevä ja ennakoiva työ sekä vaikuttavien menetelmien käyttö
- **Kertomus sisältää seuraavat suunnitelmat**
 - Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
 - Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma
 - Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma
 - Turvallisuussuunnitelma
 - Vammaispoliittinen ohjelma

Hyvinvoinnin- ja terveyden edistäminen varkaudessa

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyö kunnassa

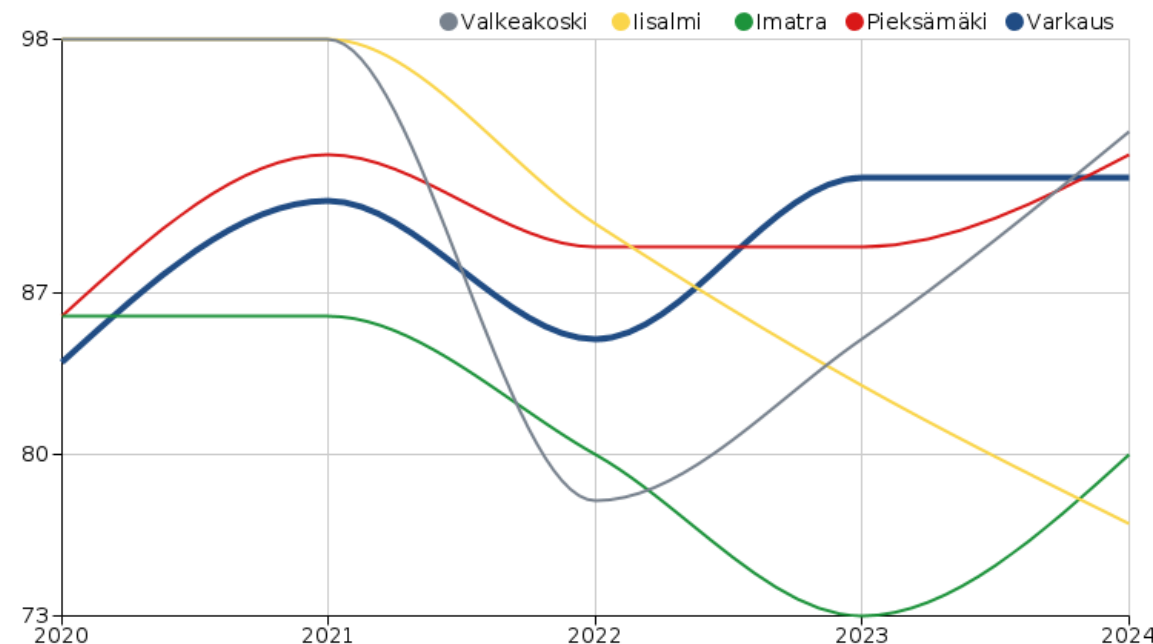
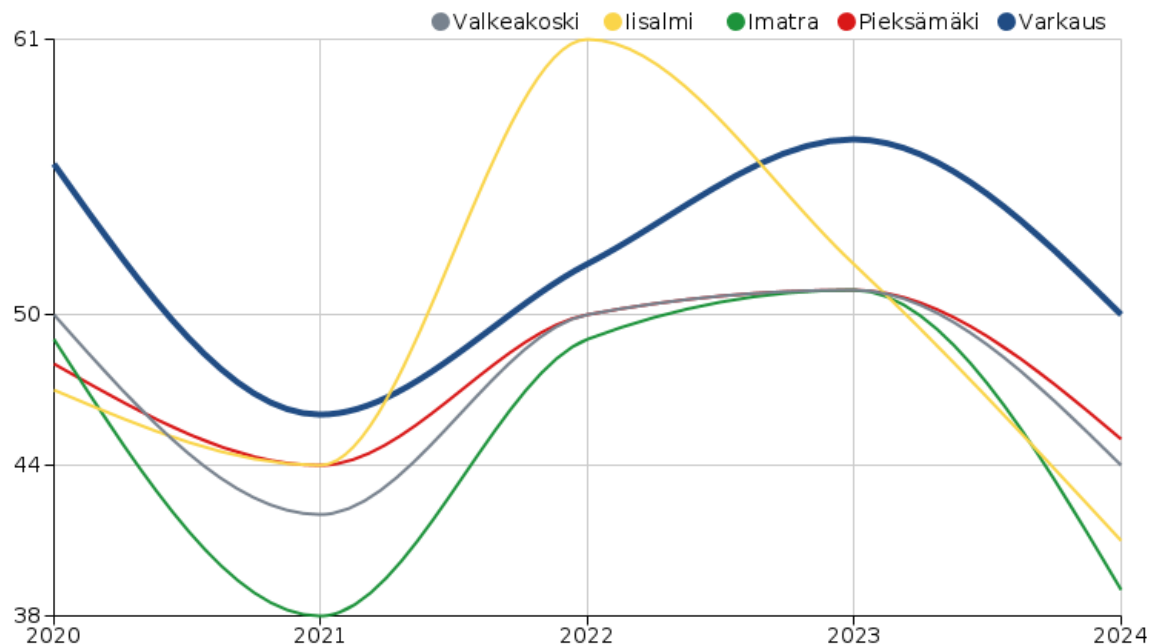
- Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus 1.1.2023 > vastuu sote-palveluiden sekä pelastuspalveluiden järjestämisestä siirtyi hyvinvointialueille.
- [Järjestämislaki 6 § \(612/2021, Finlex\)](#) ja [Järjestämislaki 7 § \(612/2021, Finlex\)](#) velvoittaa kunnan ja hyvinvointialueen tekemään yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä.
- Pohjois-Savon hyvinvointialue laatii oman valtuustokausittaisen [hyvinvointikertomuksen](#), joka ohjaa osaltaan Varkauden hyvinvointikertomusta.

Hyte – kerroin toteuma

Hyte-kerroin 21.3 e / asukas v. 2024 (19,4 e/asukas v. 2022)

warkaus

ihan omanlainen

Tulosindikaattoreiden keskiarvo
(Ylipaino, koettu terveys, koulupudokkaat, kaatumishoitajaksot, toimeentulotuki ja työkyvyttömyyseläke)

Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo
(liikunta 5, kuntajohto 5, peruskoulu 4, kulttuuri 1)

<https://www.hyvinvointikertomus.fi/>

Elinvoima ja talous

warkaus

ihan omanlainen

46,2 % kuuluu 25–64-vuotiaisiin

Yhden hengen talouksia on 51,8 %

Hyvinvointia vahvistavat

Varkaus

aika
ystävä hyvä luonto
oma liikunta työ
perhe harrastus
vapaa#aika

- + Eläkkeelle jäädään 60,4 vuotiaana (2023)
- + /- **Työkyvyttömyyseläkettä saa yhä harvempi 25 – 64 v.** (10,9% v. 2024) (Hyte-kerroin)
- + tapaturmaindeksi 53.5 v. 2022 (vertailun matalin)
- + Liikenneonnettomuuksien määrä on vähentynyt vuosittain

- Väestö vähenee ja ikääntyy
- Mielenterveysindeksi 136,9 (2022)
- Työttömyys keskimäärin 14,2 % (2024)
- Nuorisotyöttömyys 23.5 % 18 – 24 v. (2024)
- Yhä useampi kotitalous on pienituloisen (17.3 %)
- 27,8 % 18 – 24-v. on syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) v. 2023. Nousut 2,8 % vuodesta 2022.

Lapset, nuoret ja lapsiperheet (kouluterveyskysely 2023)

- **79,6 % 8. ja 9. lk. oppilaista kokee terveydentilansa hyväksi** (Hyte-kerroin)
- **13 % 8. ja 9. lk. on ylipainoisia.** v.2024, laskenut vuodesta 2019. (Hyte-kerroin)
- 87 % 8. ja 9. lk. on läheinen ystävä
- Yhä harvempi oppilas kertoo joutuneensa kiusatuksi vuoden aikana
- 96,4 % 8. ja 9. lk. harrastaa jotakin väh. kerran viikossa
- Yhä useampi nuori harrastaa liikuntaa (Move-tulokset 8 lk. parantuneet)

- 17,2 % lapsiperheistä kuuluu pienituloisiin kotitalouksiin
- 9,3 % 4. ja 5. lk. (tytöistä 11,9 %) on kokenut seksuaalista kommentointia, ehdottelua, viestittelyä tai kuvamateriaalin näyttämistä
- 31,5 % 4. ja 5. lk. on kokenut vanhempien tai muun huolta pitävän aikuisen henkistä väkivaltaa
- 8,9 % 8. ja 9. lk. on huolta herättävää päihteiden, tupakka / nikotiini tai rahapelaamista
- Yhä useampi yläkoulun oppilas on osallistunut kiusaamiseen vähintään kerran viikossa

Nuoret ja nuoret aikuiset (Kouluterveyskysely 2023)

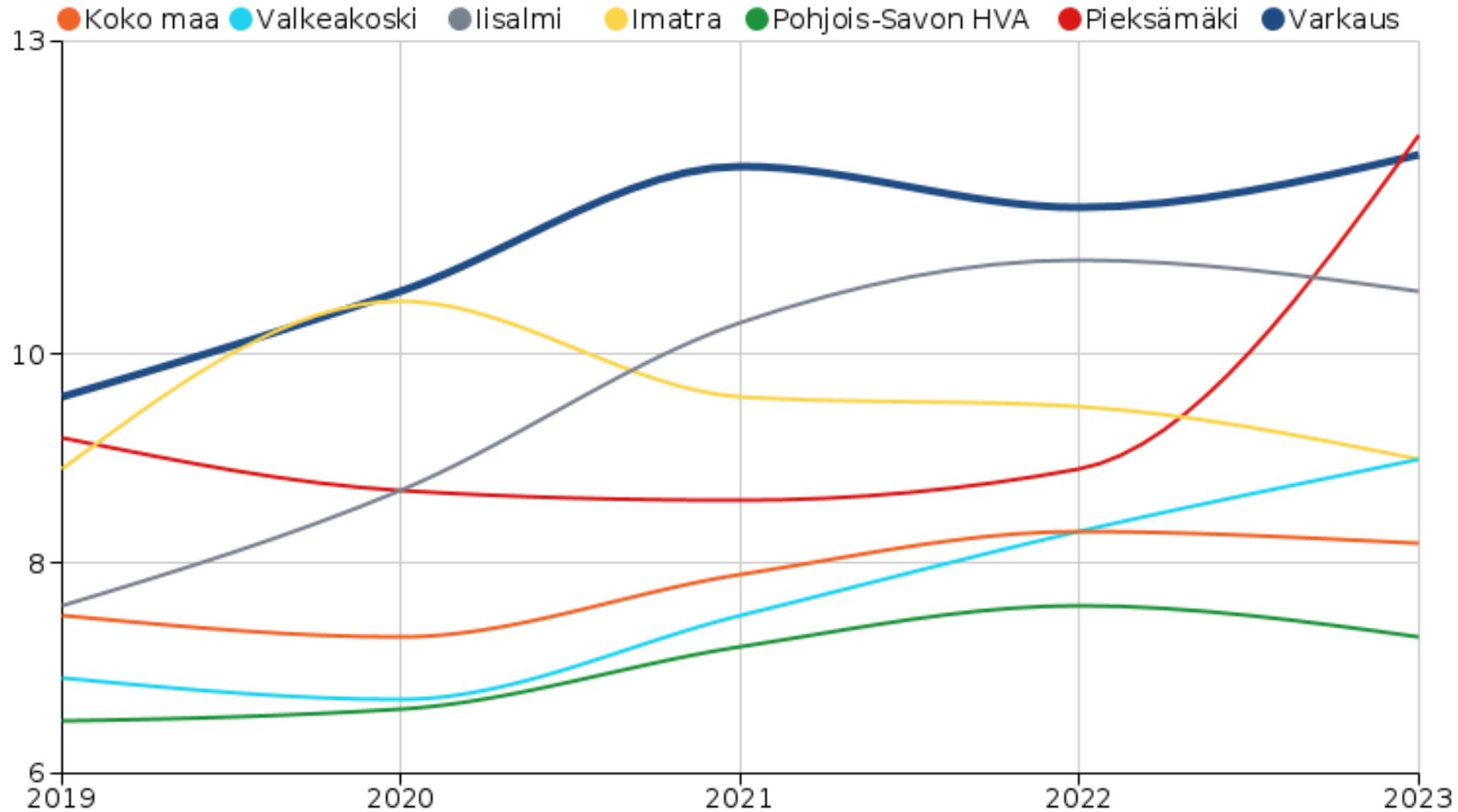
- Yhä useampi ao. ja lukion nuori on raitis.
- Lukiolaisista 63,9 % ja ao. 74,4 % kokee, että opettajat ovat kiinnostuneita heidän kuulumisistaan.
- 93% ao. ja 95,4 % lukion nuorista harrastaa jotain väh. kerran viikossa
- Lukiolaisista 21,4 % on kokenut häiritsevää seksuaalista kommentointia ja ahdistelua (vertailun matalin).
- Yhä harvempi ao. nuori on kokenut henkistä väkivaltaa huoltajan taholta (10 %)

- **Vuonna 2023, 11,9 % 17–24-vuotiaista jäi koulutuksen ulkopuolelle** (Hyte-kerroin)
- 32,6 % toisen asteen tytöistä kokee ahdistuneisuutta
- 50 % ao. tytöistä on kokenut häiritsevää seksuaalista kommentointia ja ahdistelua.
- 38,6 % ao. tytöistä kokee syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla.
- Lukiolaisista 8,3 %, (pojista 13.5 %) kokee, ettei heillä ole läheistä ystävää.
- 33,3 % ao. nuorista on ylipainoisia ja 19.8 % lukiolaisista
- 16,2 % lukiolaisista on tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 – 24 v. 11.9 % (2023)

warkaus

ihan omanlainen

<https://www.hyvinvointikertomus.fi/>

Työikäiset

warkaus

ihan omanlainen

- Elämänlaatunsa hyväksi kokee 52,3 % Pohjois-Savon hva:n asukkaista (Kok. hvk. 2024)
- Vähintään puoli tuntia hengästyttävää liikuntaa päivässä harrastaa n. 64 % 30–60 v. (Varkaus 2023)
- Suurin osa 30–60 v. syö kasviksia ja vihanneksia päivittäin tai vähintään 4–6 kertaa viikossa. (Varkaus 2023)
- 57.7 % ei ole kokenut syrjintää lainkaan viimeisen vuoden aikana. (Kok. hvk 2023)
- Tyytyväisyys asumisoloihin ja rakennettuun asumisympäristöön on lisääntynyt. (Kok. hvk. 2024)

- **Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saa 2.6 % 25 - 64-v. v. 2024** (Hyte-kerroin)
- Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saa 42,8 25–64-v./ 1000 (v. 2024)
- Työkyvyttömyysindeksi 159 v.2022
- 19 % kokee taloudellisen tilanteensa huonoksi (Varkaus 2023)
- Syrjintää joitakin kertoja viimeisen vuoden aikana on kokenut 32.8 % ja toisinaan 7.9 % ja usein (päivittäin) 1.6 % vastaajista. (Ikä, mielipide, terveydentila) (kok. hvk. 2024)
- Tyytyväisyys terveydentilaan, talouteen, ystävien määrään ja elämään kokonaisuutena on laskenut (Kok. hvk. 2024)

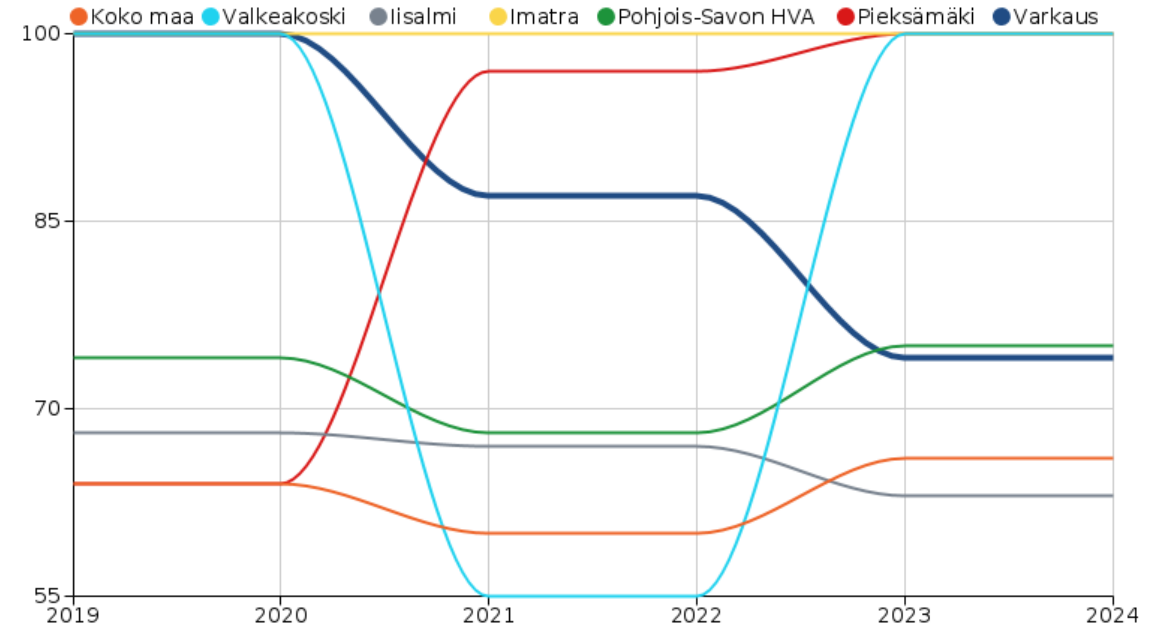
Ikäihmiset

- Suurin osa yli 75- ja 85- vuotiaista asuu edelleen kotona
- Täyttä kansaneläkettä sai 1.6 % 65 –v. täyttäneistä.
- **Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät 65+ vuotta täyttäneiden hoitajakset ovat laskeneet** v. 2019 lähtien (310,8 / 10 000 vastaavan ikäistä) (hyte-kerroin)
- Toimeentulotukea yli 65 – vuotiaista on saanut yhä harvempi (1.3 %)

- Pohjois – Savossa 65–74-vuotiaista vain puolella on vähintään digitaaliset perustaidot (v. 2023)
- Masennuslääkkeistä korvausta saa 13.6 % yli 65 – v. varkautelaista
- Yli 75 – vuotiaista elämänlaatunsa hyväksi tuntee 38.6 % Pohjois-Savossa (kok.hvk. 2024)
- Pohjois – Savossa yksinäiseksi itsensä kokee yli 65 – v. 10.8 % ja yli 75 – v. 13.8 % (Kok.hvk 2024)

Prosessi – indikaattorit (kunnan voimavarat ja toimenpiteet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi)

- + kuntajohto tulokset (5) mm. väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista raportoidaan valtuustolle vuosittain.
- + Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä (1) kulttuurikaveritoiminnalla
- + Liikunta (5) mm. Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen
- + Peruskoulu (4) mm. kouluympäristön turvallisuus tarkistetaan säännöllisesti ja oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan

- Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit, 74 (v. 2024)

<https://www.hyvinvointikertomus.fi/>

Painopisteet ja tavoitteet 2025 - 2029

- **Mielen hyvinvointi vahvistuu** (kaikki ikäryhmät)
 - Asukkaiden mielen hyvinvointia tukeva toimintamalli on käytössä
 - Lapset ja nuoret saavat tukea mielen hyvinvointiin matalalla kynnyksellä ja oikea-aikaisesti (ennaltaehkäisevän tuen keinot ovat käytössä ja opiskeluhuolto on saavutettavaa)
- **Asukkaiden osallisuus vahvistuu ja yksinäisyys vähenee** (nuoret, työkäiset, ikääntyvät)
 - **Syrjäytymisen ehkäisy** (yhä harvempi keskeyttää opintonsa)
 - Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä lisäävät toimintatavat ovat käytössä ja asukkaiden osallisuuden kokemus vahvistuu (mm. osallisuusindikaattori otetaan käyttöön)
 - Matalankynnyksen toiminta tavoittaa yhä useampia osallisuuden pariin
 - Asioista viestitään avoimesti ja ajantasaisesti jo suunnitteluvaiheesta lähtien
- **Palveluprosessit ovat hyvinvointia tukevia**
 - Yhdyspinnalla tehtävät ja roolit selkiytyvät peruskuntien ja hyvinvointialueiden välillä (järjestöt ja muut toimijat mukana)
 - Vanhemmuuden tuki vahvistuu; lapsiperheille suunnatut palvelut ovat saatavilla matalalla kynnyksellä ja oikea-aikaisesti.

Painopisteet alasuunnitelmissa 2025 - 2029

- **Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma**
 - Edistetään Unicefin lapsiystävällinen kunta tavoitteita
- **Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma**
 - Kotona asumista tuetaan toimintakykyä tukevilla toimilla
- **Vammaispoliittinen ohjelma** (edistetään vammaisten henkilöiden oikeuksia ja yhdenvertaisuutta paikallistasolla)
 - Esteettömyyskartointu
 - Kaupungin nettisivujen saavutettavuus
 - Kaupungin ja järjestöjen yhteistyön kehittäminen
- **Turvallisuussuunnitelmaan kirjatut painopisteet**
 - Henkinen kriisin kestävyys
 - Rikosten, väkivallan ja ekstremismin ehkäisy
 - Päihteistä aiheutuvien turvallisuushaittojen ehkäisy
 - Lasten ja nuorten turvallisuus
 - Hyvien väestösuhteiden edistäminen
 - Ikääntyneiden arjen turvallisuus
 - Liikenneturvallisuus
 - Julkisten tilojen turvallisuus
 - Kyberturvallisuuden parantaminen

Seuranta – ja arviointi

- Hyvinvointikertomukseen asetettujen tavoitteiden toteutumista (mukaan lukien kertomukseen sisältyvät suunnitelmat ja ohjelmat) seurataan ja arvioidaan vuosittain Varkauden monialaisessa hyvinvoinnin- ja terveydenedistämisen työryhmässä sekä monialaisessa ehkäisevän päihdetyön työryhmässä.
 - Lisäksi seurantaan kuullaan kunnan asukkaita, yhdistyksiä ja järjestöjä sekä muita toimijoita.
 - Vuosittaisesta seurannasta raportoidaan valtuustolle vuosittain ohjelmaan kirjattujen tavoitteiden toteutumisen osalta.
-

Päätösasteet

- Hyväksytty teknisessä lautakunnassa 22.4.2025
 - Hyväksytty hyvinvoinnin edistämisen lautakunnassa 23.4.2025
 - Hyväksytty kasvun- ja oppimisen lautakunnassa 24.4.2025
 - Hyväksytty kaupunginhallituksessa 5.5.2025
 - Hyväksytty valtuustossa 26.5.2025
-